

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

چالشها و راهکارهای بخش خصوصی حوزه انرژی در راستای جهش تولید و مقابله با آثار و تبعات همه گیری ویروس کرونا

کمیسیون انرژی و محیط زیست

اردیبهشت ماه ۱۳۹۹

مقدمه

بطور کلی بخش خصوصی در مقوله تولید کالا و خدمات با برخی مشکلات ساختاری و دیرینه در اقتصاد کشور در چهار محور اصلی شامل ارجاع کار، متن قرارداد، نحوه توزیع و پوشش ریسک ها و در نهایت پرداخت مطالبات، خلاصه می شود. در کنار این مشکلات ساختاری، برخی مشکلات مقطعی نظیر همه گیری اخیر ویروس کرونا، منجر به تشدید مسائل و مواجهه بخشهای مولد اقتصاد کشور با رکود و تبعات ناشی از آن، گردیده است.

با نگاه به وضعیت کلی و تعاملات بین بخش خصوصی و دولت می توان بیان نمود که عدم استفاده دقیق و به موقع از نظرات بخش خصوصی در وضع قوانین، لوایح و طرح ها نیز منجر به ناکارآمدی و از طرفی افزایش مشکلات و چالشهای فعالین اقتصادی گردیده است. نرخ ارز، تعرفه های واردات و صادرات، نرخ سود بانکی، تعرفه های بیمه و مالیات، واگذاری بنگاه های دولتی و بسیاری دیگر از تصمیمات ناگهانی را می توان در این خصوص بیان نمود.

اما پیش از پرداختن به راهکارهای مورد نیاز جهش تولید، ما نیازمند به ایجاد اعتقاد و اعتماد دوجانبه بین دولت و بخش خصوصی، توأم با توجه به چالشها و مفروضات اساسی در شرایط فعلی ذیل می باشیم:

- ❖ عدم بکارگیری صحیح و به موقع از نظرات بخش خصوصی در حوزه انرژی بعنوان یکی از پایه ها و ستون های اصلی توسعه و تولید
- ❖ عدم اجرای کارا و اثربخش قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار به عنوان یکی از قوانین کلیدی مرتبط با جهش تولید
- ❖ عدم انجام مطالعات ارزیابی و تحلیل شکاف جهت شناسایی نقاط قابل بهبود و برطرف نمودن نواقص در رابطه با عملکرد سالهای گذشته در مقوله حمایت از تولید و اشتغال

در کنار توجه به این موارد به عنوان مفروضات اصلی در دستیابی به جهش تولید در کشور بصورت عام، توجه به چالشهای کلان در حوزه انرژی بصورت خاص نیز به عنوان اصول و مبانی پایه در توسعه این صنعت محوری، حائز اهمیت است که ذیلاً به این موارد اشاره می گردد:

- ❖ عدم توجه و استفاده از علم اقتصاد انرژی در سیاستگذاریها (عدم تعادل در نظام عرضه و تقاضا، عدم اثربخشی یارانه های بخش انرژی و عدم توجه به جلوگیری از خام فروشی و ایجاد زنجیره ارزش)
- ❖ عدم وجود نهاد اجرایی یکپارچه جهت اجرای برنامه و راهبردهای حوزه انرژی (جدایی وزارتخانه های نفت و نیرو)
- ❖ عدم وجود نهاد حاکمیتی جهت سیاست گذاری، برنامه ریزی جامع و نظارت بر حوزه انرژی (رگولاتوری)
- ❖ مسائل تحریم و دیپلماسی انرژی (از بین رفتن منافع و منابع ملی و عدم سرمایه گذاری خارجی)
- ❖ ضعف ها و مشکلات حکمرانی در صنعت انرژی (خصوصاً رابطه وزارت نفت و شرکت ملی نفت)
- ❖ عدم تطبیق سیاست های کلان (صنعتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) با مسائل زیست محیطی و در نظر نگرفتن هزینه های ناشی از آن

به منظور دستیابی به توسعه و جهش واقعی در صنعت انرژی در ابعاد کلان آن، راهکارهای کلیدی به شرح زیر به عنوان الزامات پایه و اساسی و خواسته فعالین بخش خصوصی در جهت رفع چالشهای کلان حوزه انرژی و محیط زیست، مطرح می باشد:

- ❖ باز تعریف اقتصاد انرژی در ایران با تکیه بر مفاهیم اقتصاد دانش بنیان، نظام عرضه و تقاضا و زنجیره ارزش
- ❖ باز تعریف نقش بخش خصوصی در فرآیندهای تصمیم گیری در حوزه انرژی و محیط زیست
- ❖ ادغام وزارتخانه های نفت و نیرو با هدف هم افزایی و یکپارچگی در مسائل راهبردی و اجرایی حوزه انرژی
- ❖ ایجاد قانون و نهاد رگولاتوری و تغییر جایگاه دولت از مجری یا بنگاه اقتصادی به ناظر
- ❖ اصلاح ساختار حکمرانی در ارگانهای دولتی (به عنوان مثال روابط بین وزارت نفت و شرکت ملی نفت جهت تسهیل و تسریع فعالیت ها و چابک سازی و حرکت جهت بین المللی شدن شرکت ملی نفت)
- ❖ تلاش جهت رفع تحریم ها با استفاده از ابزار دیپلماسی در جهت منافع ملی و استفاده حداکثری از منابع ملی
- ❖ فراهم آوردن زمینه های لازم جهت رتبه بندی اعتباری کشور جهت تسهیل ورود سرمایه خارجی به پروژه ها
- ❖ اختصاص درآمدهای نفتی به پروژه های زیرساختی بلندمدت و عدم صرف آن در مسائل جاری
- ❖ تشکیل شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در حوزه انرژی جهت هماهنگی بین ساختارهای مختلف با هدف استفاده از نظرات بخش خصوصی
- ❖ بازتوزیع و تغییر در نظام پرداخت یارانه های حوزه انرژی با هدف هدایت آن به سمت تولید و بهینه سازی و کاهش شدت مصرف انرژی در کشور (کارت انرژی)
- ❖ تدوین نقشه یکپارچه انرژی و محیط زیست کشور با هدف حفظ و سیانت از منابع و محیط زیست اعم از انرژی، آب، خاک، هوا و تنوع زیستی

با در نظر گرفتن مفروضات بنیادی، چالشها و راهکارهای کلان در حوزه انرژی، در ادامه این گزارش تلاش گردیده تا سرفصل مشکلات و راهکارهای مربوطه در راستای جهش تولید و همچنین مواجهه با آثار و تبعات اقتصادی ویروس کرونا در دو بخش راهکارهای کوتاه مدت و بلند مدت، بصورت یک مجموعه کلی از جداول از راهکارها، ارائه گردد. شایان ذکر است که هر یک از این راهکارها خود به عنوان یک موضوع تخصصی قابل بحث و بررسی بوده و می توان از بطن آنها به اولویت ها و راهکارهایی با نگاه عملیاتی تر و جزئی تر رسید.

البته در این بین توجه به دو واقعیت شامل کاهش درآمدهای دولت بدلیل نوسانات قیمت نفت و نیز کاهش درآمدهای مالیاتی ناشی از تأثیر انتشار ویروس کرونا و محدودیت ها و تبعات اقتصادی آن، حائز اهمیت است، که سعی گردیده در ارائه این راهکارها، به این نکات نیز توجه گردد.

چالشها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس	دستگاه اجرایی مربوطه	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	راهکارهای پیشنهادی	چالش
راهکارهای کوتاه مدت				
انرژی، اقتصادی، صنایع و معادن، اقتصادی، ویژه تولید ملی	وزارت صمت، وزارت نفت، وزارت نیرو، بانک مرکزی، سازمان تأمین اجتماعی، وزارت اقتصاد، مجلس شورای اسلامی، سازمان امور مالیاتی دستگاههای اجرایی	ت-ن-ا	<p>- تحریک سمت تقاضا از طریق ارائه راهکارهای کوتاه مدت از جمله اعطای اعتبارات به بخش تقاضا و نیز اعتباردهی به پروژه های فعال در حوزه انرژی و محیط زیست از طریق اولویت بندی پروژه های مختلف حوزه انرژی و تخصیص منابع مورد نیاز ارزی و ریالی از منابع صندوق توسعه ملی، فروش اوراق مشارکت و سایر منابع بانکی و هدایت مسیر ارجاع کار به بخش خصوصی</p> <p>- تحریک سمت عرضه با ارائه تسهیلات از جمله در نظر گرفتن خطوط اعتباری ویژه و یا استفاده از مکانیزم های تهاوت برای بنگاههای اقتصادی مشروط بر حفظ نیروی کار یا افزایش ظرفیت تولید</p> <p>- اعمال تخفیف، تعدیل، تقسیط، تعویق یا معافیت های بیمه ای و مالیاتی با شرایط متعارف و بدون بهره و قابل قبول بنگاه های تولیدی و اقتصادی، منطبق با واقعیت های اقتصادی در سال گذشته و سال جاری با هدف تقویت تولید کالا و خدمات</p> <p>- بخشودگی جرایم بیمه و مالیات یا تعویق آنها به سالهای آتی بعد از خروج از رکود بدون اعمال بهره</p> <p>- اختصاص ردیف های اعتباری با هدف تسریع و تسهیل در اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش با حداقل میزان بهره و بازپرداخت با دوره تنفس حداقل ۶ ماهه</p> <p>- فراهم آوردن امکان استفاده از وام های اضطراری با بهره ۱۲ درصدی در نظر گرفته شده از سوی دولت</p> <p>- فراهم آوردن امکان استفاده از وام های اضطراری با بهره ۴ درصدی جهت شرکت های دانش بنیان</p> <p>- انتقال مبالغ اقساط بانکی سررسید شده بنگاه های تولیدی در ماه های آخر سال گذشته به ماه های آینده</p> <p>پس از خروج از بحران</p> <p>- تقسیط یا تعویق بدهی آب، برق و گاز واحدهای تولیدی به ماه های پس از خروج از بحران</p> <p>- تسریع در تصویب لایحه مالیات بر ارزش افزوده</p>	رکود

چالشها و راهکارهای بخش خصوصی حوزه انرژی در راستای جهش تولید و مقابله با آثار و تبعات همه گیری ویروس کرونا

چالش ها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکار های پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
نوسانات نرخ ارز از جمله بی ثباتی در قیمت مواد اولیه، بالا رفتن هزینه های تولید، افزایش قیمت تمام شده محصولات و همچنین کاهش رقابت پذیری تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای منطقه ای و خارجی	<p>- تسریع در اجرایی نمودن پیشنهادات شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی: بانک مرکزی، بانک های عامل را ملزم نماید:</p> <p>الف) تضامین ارزی را بلافاصله بعد از ایفای تعهد آزاد و نسبت به نگهداری تضامین، صرفاً به میزان کسر تخلیه، بیش بود ارزش کالا و یا تعهد ارزی ایفا نشده، اقدام نمایند.</p> <p>ب) اخذ تضامین ارزی لزوماً به مفهوم أخذ سپرده ریالی به میزان ۳۵ درصد نمی باشد و بانک ها می توانند متناسب با اعتبار واردکنندگان، از سایر تضامین و وثایق مناسب جهت تضمین ارائه پروانه گمرکی استفاده نمایند.</p> <p>در صورت ورود کالا به قلمرو گمرکی و صدور قبض انبار کالا به نام واردکننده، نسبت به آزاد کردن وثایق و تضامین، اقدام نمایند.</p> <p>ج) بانک مرکزی نتیجه اقدامات در زمینه اجرای بندهای فوق را ظرف سه ماه به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی اعلام نماید.</p> <p>- پیگیری اجرایی شدن مصوبات هیأت وزیران مبنی بر تعلق نرخ ارز رسمی به واردات ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولیدی (غیرقابل عرضه به صورت تجاری)</p> <p>- پیگیری برای اجرایی شدن مصوبات هیأت وزیران مبنی بر تأمین ارز به نرخ رسمی برای اعتبارات اسنادی مدت دار (یوزانس) و ریفاینانس</p> <p>- استفاده از ارز و ریال برای انجام معاملات با دولت و نهادهای وابسته به آن بصورت تعهدی و مدت دار از طریق نظام بانکی</p> <p>- کاهش شکاف بین نرخ ارز غیررسمی و ارز نیمایی (کوتاه مدت)</p>	ن-۱	وزارت صمت، وزارت نفت، وزارت نیرو، سازمان برنامه، بانک مرکزی، گمرک، دستگاههای اجرائی	انرژی، صنایع و معادن، اقتصادی، ویژه تولید ملی
نوسان نهاده های پیمان	<p>- حذف قیمت گذاری دستوری (normative) در رابطه با ارز حاصل از صادرات برخی محصولات توسط دولت و بانک مرکزی</p> <p>- در نظر گرفتن شرایط فورس ماژور در قراردادها به دلیل شرایط پیش بینی نشده و توأم با آثار همگانی آن</p> <p>- پذیرفتن تأخیرات ناشی از تأمین مواد اولیه از کشور چین بدلیل شیوع ویروس از ابتدای سال جدید میلادی</p>	ن-۱	وزارت صمت، وزارت نفت، وزارت نیرو، بانک مرکزی، گمرک، دستگاههای اجرائی	انرژی، صنایع و معادن، اقتصادی، ویژه تولید ملی

چالشها و راهکارهای بخش خصوصی حوزه انرژی در راستای جهش تولید و مقابله با آثار و تبعات همه گیری ویروس کرونا

چالشها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکارهای پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
کمیسیون ماده اولیه در صنایع پایین دستی	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش کف عرضه برای محصولات پُرتنش (پلی پروپیلن گریدهای نساجی، شیمیایی و فیلم، دو اتیل هگزانول، پلی اتیلن ترفتالات و اسید استیک) - مدیریت عرضه منظم گریدهای پُر تقاضا توسط شرکت‌های پتروشیمی - اصلاح رویه‌ها در سایت بهین‌یاب از طریق تحلیل صورت‌های مالی، مصرف برق، لیست بیمه، مالیات بر ارزش افزوده حداقل برای محصولات پُرتنش - همکاری وزارت صمت در ثبت سفارش مواد افزودنی مورد نیاز صنایع پایین دستی پتروشیمی - مشخص شدن نیاز دستگاه‌های استراتژیک که مشمول خرید خارج از بورس هستند و نظارت بر فرایند مصرف آنها - تسهیل فروش و عرضه مواد اولیه تأمیننی از صنایع بالادستی کشور (فولاد، مس، محصولات پتروشیمی و غیره) با تخفیف یا امکان تقسیط 	۱	وزارت نفت، وزارت صمت	انرژی، صنایع و معدن، ویژه تولید ملی
مطالبات معوق	<ul style="list-style-type: none"> - تأمین بودجه اضطراری ۵ هزار میلیارد تومانی از منابع صندوق توسعه ملی جهت پرداخت فوری بخشی از مطالبات بخش خصوصی حوزه انرژی جهت تأمین نقدینگی سازندگان، پیمانکاران و تأمین کنندگان کالا و خدمات - استفاده موثر از ابزارهای بدهی مانند اوراق خزانه اسلامی برای تسویه بدهی های دولت به بخش خصوصی - در نظر گرفتن نرخ تنزیل مناسب به عنوان هزینه تأخیر در پرداخت مطالبات بخش خصوصی - تهاتر مطالبات با بدهی های بنگاهها به سازمان تأمین اجتماعی - تهاتر مطالبات با بدهی های بنگاهها به سازمان امور مالیاتی اعم از عملکرد و ارزش افزوده - تهاتر مطالبات با بدهی های بنگاهها به بانک ها بابت معوقات - تهاتر حقوق و عوارض گمرکی با مطالبات معوق 		مجلس شورای اسلامی، سازمان برنامه، قوه قضائیه و وزارت خانه های مربوط	انرژی، صنایع و معدن، اقتصادی، ویژه تولید ملی
عدم وجود ضمانت اجرایی	<p>استفاده از ظرفیت موثر ماده (مواد ۲۰ و ۲۲) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و نظارت بر رعایت قانون تعیین جرایم در قالب ماده (۲۲) جرایم در دوبخش (پیمانکار و کارفرما) به تفکیک در قالب ماده (۲۰) آن هیئت نظارتی با اعضا مشخص نیز به منظور رسیدگی، نظارت و بازرسی</p>	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، سازمان برنامه، قوه قضائیه و وزارت خانه های مربوط دستگاههای اجرایی	صنایع و معدن، ویژه تولید ملی

چالش‌ها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکارهای پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
عدم وجود رویه‌های نظام‌مند در وزارت صمت جهت شناسایی ظرفیت‌های داخلی	- استفاده از ظرفیت موثر ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن - ایجاد سامانه متمرکز جهت درج فهرست توانمندی‌های تولیدات داخلی (اعم از تجهیزات و خدمات مهندسی و مشاوره و پیمانکاری) با استفاده از سامانه‌های موجود	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، وزارت نفت، وزارت صمت، انجمن‌های تخصصی	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
عدم تعامل مناسب با برخی از انجمن‌های تخصصی در اخذ استعلامات توان ساخت داخل جهت واردات تجهیزات و ماشین‌آلات	- نظارت بر اجرای مواد (۲ و ۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - استفاده از ظرفیت موثر ماده (۵) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن - مشارکت ایرانی- خارجی (با سهم شرکت ایرانی حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱٪))	ت - ن	وزارت صمت، وزارت نفت، گمرک، دستگاه‌های اجرایی	صنایع و معادن
عدم شناسایی و تعیین تعرفه‌های مناسب برای تجهیزات و ماشین‌آلات وارداتی و صادراتی	- تشکیل یک تیم کارشناسی قوی با بهره‌گیری از ظرفیت تشکل‌های تخصصی برای تبیین و تعیین تعرفه مناسب تجهیزات و ماشین‌آلات هر صنعت و ایجاد تعامل مناسب با کمیسیون ماده ۱ سازمان توسعه تجارت - ایجاد گمرکات تخصصی	۱	وزارت صمت، گمرک، دستگاه‌های اجرایی، تشکل‌های تخصصی	صنایع و معادن
متمایل بودن برخی از شرکت‌های دولتی به خرید خارجی حتی در شرایط تحریم	- استفاده از ظرفیت موثر ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن به موزات تصویب قانون (با ملزم بودن شرکت‌های دولتی و خصولتی به نسبت استفاده از تسهیلات دولتی به رعایت ماده (۴) قانون حداکثر) - تقویت جایگاه هیات نظارت بر قانون حداکثر که در متن قانون به صراحت اشاره شده است	ت - ن	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، دستگاه‌های اجرایی	صنایع و معادن، ویژه حمایت از تولید ملی
واردات از طریق شرکت‌های واسطه‌ای	تسهیل شرایط واردات و ترخیص با توجه به شرایط حاکم بر روابط بین‌المللی	۱	اجرای وزارت نفت، وزارت صمت، گمرک	صنایع و معادن
واردات مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز	تعیین قاعده کاری (working rule) برای تهاتر بین صادرکننده و واردکننده برای تخفیف مشکل نقل و انتقال ارزی	۱	بانک مرکزی، دستگاه‌های اجرایی	ویژه حمایت از تولید ملی
تعدد و ناهماهنگی بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره بالاخص بخشنامه‌های مرتبط با حوزه صادرات و	- ایجاد انضباط در سیستم بانکی - انتشار به موقع مقررات و رویه‌ها - نظارت بر اجرای ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	ن - ۱	بانک مرکزی، وزارت نیرو، وزارت نفت، وزارت صمت و سازمان برنامه و	صنایع و معادن

چالش ها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکار های پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
واردات کالا	- اصلاح کامل ارزش های پایه محصولات مطابق با ارزش تجاری محصولات در گمرک		بودجه دستگاه های اجرایی	
نحوه تهیه و تسلیم ضمانتنامه پیش پرداخت ارزی	- استفاده از ظرفیت موثر ماده (۹) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن - پتانسیل ایجاد شده که بیمه هم می تواند ضمانت نامه صادر کند که این امر شاید در کوتاه شدن پروسه و رقابتی شدن بازار کمک کننده باشد. - استفاده از منابع صندوق توسعه ملی جهت تزریق به بانک توسعه صادرات و صندوق ضمانت صادرات جهت ارائه تسهیلات قابل توثیق در سیستم بانکی به منظور اخذ وامها و تسهیلات با هدف تسهیل صدور خدمات فنی و مهندسی و تجهیزات در بازارهای منطقه ای	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، وزارت نفت، وزارت صمت	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
طولانی بودن فرآیند سپردن ضمانت نامه های بانکی و عدم امکان گشایش اعتبار اسنادی ارزی و ریالی	تسریع در شکل گیری موسسات تضمین (surety company) و تقویت پوشش های بیمه و ضمانت عملکرد (performance guarantee) محصولات پروژه ای در قالب ماده (۹) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت صمت	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
زمان بر و طولانی بودن زمان ثبت در وندور لیست کارفرمایان یا عدم ثبت در وندور لیست علیرغم وجود سابقه کاری	- استفاده از ظرفیت موثر ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن - ایجاد سامانه متمرکزی را جهت درج فهرست توانمندی های محصولات داخلی با استفاده از سامانه های موجود ضمن توجه اعمال فرآیندهایی جهت جلوگیری از به ورود شرکت های خارجی و همچنین شرکت های ارائه دهنده خدمات و تولیدات بی کیفیت	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، وزارت نفت، وزارت صمت، انجمن های تخصصی	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
ورود شرکت های چینی و ترکیه ای به وندور لیست حوزه های کارفرمایی	- استفاده از ظرفیت موثر مواد (۴) و (۵) قانون حداکثر و تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی آن به موازات تصویب قانون - لحاظ شدن ماده (۴) و (۵) قانون حداکثر و ایجاد ساز و کار اجرایی آن که ملزم شده است که ارجاع کار توسط دستگاهها صرفاً به مؤسسات و شرکتهای ایرانی ثبت شده در فهرست توانمندی های مندرج در سامانه متمرکز (ماده (۴)) باشد. در غیر این صورت و نیاز به استفاده از مشارکت ایرانی - خارجی (با سهم شرکت ایرانی حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱/۱))، مجاز خواهد بود	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، وزارت نفت، وزارت صمت، انجمن های تخصصی	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی

چالشها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکارهای پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
<p>پایین بودن نرخ جبران خسارت قابل محاسبه براساس بخشنامه «حوزه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمانهای ریالی فاقد تعدیل»</p> <p>عملیاتی نبودن، زمانبر بودن و ریسک بالای ابطال قراردادهای انعقاد قراردادهای جدید</p>	<p>- پیش بینی و اعمال پوشش ریسک نوسان ارز و فلز و غیره در قرارداد</p> <p>- تعدیل قیمت قراردادهای ساخت داخل بر اساس میزان افزایش قیمت مواد اولیه</p> <p>- پیش بینی نحوه تعدیل و هزینه انتقال ارز و هزینه تأخیر در پرداختهای اسناد مناقصه</p> <p>- حمایت مستقیم و هدفمند از سازندگان و تولید کنندگان فعال در حوزه بومی سازی اقلام استراتژیک از طریق پرداخت یارانه غیر مستمر.</p> <p>- پذیرش قرارداد بعنوان تضمین و اعتبار طرف متقاضی در سیستم بانکی و اعتباری کشور</p>	ت - ن	<p>سازمان برنامه و بودجه، وزارت نفت، وزارت نیرو، مجلس شورای اسلامی، بانک مرکزی</p>	<p>برنامه و بودجه، صنایع و معادن، انرژی</p>
مشکلات در صدور ضمانت نامه ارزی برای سازندگان و شرکت های خدمات مهندسی و مشاور و پیمانکاران	<p>- رفع ابهامات در خصوص نحوه صدور ضمانت نامه ریالی به جای ضمانت نامه ارزی</p> <p>- ایجاد تنخواه ریالی و ارزی جهت پرداخت به موقع مطالبات سازندگان داخلی و عملیاتی نمودن پروژهای راکد ساخت داخل اقلام پر مصرف</p>	ن - ۱	<p>وزارت نفت، وزارت نیرو، گمرک، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی</p>	<p>وزارت صنایع و معادن</p>
وضعیت نابسامان امور گمرکی و ترخیص دیر هنگام مواد اولیه و ماشین آلات	<p>- تسریع در ترخیص کالاهای خاص و انجام امور گمرکی این دسته از کالاها در فرآیندی کوتاه مدت</p>	۱	گمرک	وزارت صنایع و معادن
تعدد و ناهماهنگی بخشنامه ها و دستورالعمل های صادره بالاخص بخشنامه های مرتبط با حوزه واردات کالا (که منجر به عدم ترخیص کالا از گمرک می شود)	<p>- برگزاری جلسات با انجمن ها و سندیکاهای سازندگان با هدف شناسایی دستورالعمل ها و بخشنامه های دست و پاگیر در حوزه تولید به خصوص در شرایط تحریم و هماهنگی جهت حذف و یا تعدیل آنها</p> <p>- واگذاری اختیار بخش اکتشاف و تولید توسط شورای اقتصادی سه قوه یا قانونگذار به وزیر نفت (بحث گمرک، ضمانت نامه ارزی، تعدیل و ...)</p> <p>- انتشار به موقع مقررات و رویه ها (نظارت بر اجرای ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار)</p>	ن - ۱ - ت	<p>وزارت نفت، گمرک، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی</p>	<p>ویژه تولید ملی، انرژی</p>

چالشها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکار های پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
راهکارهای بلند مدت				
عدم وجود نظام تنظیم مقررات	<ul style="list-style-type: none"> - بستر سازی جهت فعالیت مؤثر نهاد رگولاتوری مستقل در صنعت انرژی و محیط زیست - تدوین و پیاده سازی مکانیزم کارآمد قیمت گذاری و تعیین تعرفه ها در بخش حاملهای انرژی و برق - رفع اختلاف بین وزارت نیرو و وزارت نفت در خصوص تعیین نرخ گاز مورد نیاز برای تولید صادراتی برق 	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، دولت، نهاد رگولاتوری	انرژی
تورم	<ul style="list-style-type: none"> - هدایت جریانهای نقدینگی سرگردان در جامعه به سمت بنگاههای تولیدی بجای بازارهای موازی نظیر ارز و سکه و غیره از طریق ابزارهای مناسب نظیر چهار بورس کشور البته با دقت نظر و پیش بینی انتظارات از این بازارها - ایجاد ثبات اقتصادی از طریق کاهش نوسانات قیمتی در بازار ارز 	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، نهاد ریاست جمهوری، بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، وزارت صمت، سازمان بورس	اقتصادی، صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
عدم قابلیت اجرایی قوانین مصوب در حوزه انرژی و محیط زیست در کنار کمبود رویکرد حمایتی از تولید داخل کالا و خدمات در مدیران دولتی	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل کمیته «اجرای قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵» ذیل کمیسیون ویژه مجلس جهت بررسی الزامات قانونی ارتقاء ساخت داخل و نظارت بر حسن اجرای آن (با حضور دائمی نمایندگان دولت، اصناف، بخش خصوصی و سایر نهادهای تأثیر گذار) - ارائه مشوقهای صادراتی از محل تخفیف عوارض صادرات بر کالا و تجهیزات ساخت داخل - تدوین سیاست ها و برنامه های بلند مدت در عرصه حمایت از تولید کالا و خدمات راهبردی و فناور محور در حوزه انرژی - اعطای ضریب تشویقی به تولید کنندگان کالا و تجهیزات داخلی در مناقصات - در نظر گرفتن تسهیلات برای صادر کنندگان جهت بازگرداندن ارز حاصل از صادرات کالا و محصولات مبتنی بر روشهای مختلف مبتنی بر نیاز آنها - تعریف و اعمال ضریب ترجیحی و تشویقی تجهیزات و خدمات داخلی در مناقصات - توجه به پتانسیل های بالا جهت استفاده از ظرفیت مناطق آزاد از طریق تدوین برنامه ها و سیاست های توسعه پایدار و مبتنی بر الگوهای موفق و تجربیات کشورهای دیگر در توسعه از بستر این مناطق - تدوین برنامه و سیاست هایی جهت ایجاد نظام تهاتری برای صادر کنندگان خدمات فنی و مهندسی و تجهیزات به کشورهای همسایه - مشارکت صنعت بیمه در پوشش ریسک قراردادهای بنگاه های اقتصادی 	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، بیمه مرکزی، بانک مرکزی، وزارت نفت، وزارت صمت، وزارت نیرو و شورای عالی مناطق آزاد تجاری	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی

چالش ها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکار های پیشنهادی	نوع اقدام ا = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
عدم قابلیت اجرایی قوانین مصوب در حوزه انرژی و محیط زیست در کنار کمبود رویکرد حمایتی از تولید داخل کالا و خدمات در مدیران دولتی	<ul style="list-style-type: none"> - کنترل و هدایت صحیح انواع اوراق قرضه جهت تأمین بودجه - بهره گیری از نفوذ تشکلهای مردم نهاد جهت تسریع حرکت کشور به سوی ساز و کارهای شفافیت مالی - اصلاح وظایف و اختیارات بین وزارت نفت، نیرو و معاونت اقتصادی رییس جمهور جهت تعریف و اجرای پروژه های - بهینه سازی مصرف انرژی، جلوگیری از اتلاف انرژی و توسعه انرژیهای تجدید پذیر - استفاده از افراد کاردان و متخصص در پستهای مدیریتی دولت بر اساس شایسته سالاری با تأکید بر اصلاح ساختارهای قانونی موجود - اجرای صحیح اصل ۴۴ قانون اساسی در واگذاری بنگاه های اقتصادی - اعمال سیاست های حمایتی از سوی دولت و حذف مقرررات و بخشنامه های غیر ضروری - جلوگیری از نظارت چند لایه در سازماندهی به امر نظارت دستگاه های دولت و قوه قضاییه - ایجاد فضای آزاد رسانه ای برای شفاف سازی - پیشگیری و جلوگیری از رقابتهای غیر منصفانه بین بخش خصوصی و خصولتی - تشکیل نهاد بیمه ای مطمئن بصورت کنسرسیوم با بیمه گران ایرانی (بیمه تکمیلی) - واگذاری واقعی سهام شرکت های دولتی دارای ارزش افزوده - اعطای حد اعتباری تا سقف مطالبات جایگزین انواع تضامین آتی در قراردادهای و تامین اعتبار بانک ها - متعادل سازی ضرایب مالیاتی - فعال نمودن اجرای اعتبارات اسنادی داخلی - ایجاد شفافیت در پرداخت مطالبات معوقه فعالان صنعت احداث در بودجه سالیانه - سرمایه گذاری برای توسعه شبکه آزمایشگاه های مرجع - حذف قراردادهای یک جانبه و اصلاح قراردادهای و تسهیم ریسک بین کارفرمایان و بخش خصوصی - رفع موانع صادرات برق و خدمات فنی و مهندسی - حمایت از پیمانکاران و مهندسان مشاور به عنوان تولیدکنندگان خدمات - استفاده از تجربیات موفق (Benchmark) کشورهای دیگر در زمینه حمایت از تولید کالا و خدمات - اصلاح ابعاد مختلف رژیم تجاری و مالیاتی جهت کاهش تدریجی مشوق های صادراتی و معافیت های مالیاتی برای صادرات مواد پایه شیمیایی - بازنگری برنامه توسعه طرحها و پروژه های وزارت نفت و نیرو متناسب با نیاز صنایع داخل (به عنوان مثال توسعه 	ت - ن - ا	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، بیمه مرکزی، بانک مرکزی، وزارت نفت، وزارت صمت، وزارت نیرو و شورای عالی مناطق آزاد تجاری	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی

چالشها و راهکارهای پیشنهادی با هدف جهش تولید در بخش انرژی و محیط زیست				
چالش	راهکارهای پیشنهادی	نوع اقدام ۱ = اجرایی ت = تقنینی ن = نظارتی	دستگاه اجرایی مربوطه	کمیسیون تخصصی مرتبط در مجلس
عدم قابلیت اجرایی قوانین مصوب در حوزه انرژی و محیط زیست در کنار کمبود رویکرد حمایتی از تولید داخل کالا و خدمات در مدیران دولتی	پتروپالایشگاهها و تخفیف بیشتر برای خوراکهای مایع) - توسعه خوشه‌های صنعتی - سازماندهی مجوزهای صنعتی	ت - ن - ۱	مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، بیمه مرکزی، بانک مرکزی، وزارت نفت، وزارت صمت، وزارت نیرو و شورای عالی مناطق آزاد تجاری	صنایع و معادن، ویژه تولید ملی
تأثیر نوسانات نرخ ارز بر روند اجرای قراردادهای منعقد شده ناظر به ماده ۲۳ قانون بهبود (تیپ) سازی قراردادهای و شرایط عمومی حاکم بر آن	- اتخاذ سیاست تک نرخي مبتنی بر ساز و کارهای بازار و شفافسازی سیاست ارزی کشور در بلندمدت از طریق حذف ارز دولتی با نرخ ترجیحی و حرکت به سوی حذف شکاف بین نرخ بازار نیما و بازار آزاد - واگذاری اختیار بخش اکتشاف و تولید توسط شورای اقتصادی سه قوه یا قانونگذار به وزیر نفت و حوزه های مرتبط در صنعت برق به وزیر نیرو (بحث گمرک، ضمانت‌نامه ارزی، تعدیل و ...) - قانونمند کردن خاتمه پیمان توسط مجریان و کارفرمایان - تعیین میزان حد نفوذ نوسانات ارزی در قیمت تمام شده - تعیین میزان حد نفوذ نوسانات نهاده های تولید مانند مواد خام در قیمت تمام شده - اخذ نظرات بخش خصوصی در جهت تهیه و انتشار واقعی فهرست بها - ایجاد ساختار تشویقی برای دستگاه های اجرایی حامی شرکت های داخلی	ت - ن	سازمان برنامه و بودجه، وزارت نفت مجلس شورای اسلامی	برنامه و بودجه، صنایع و معادن، انرژی
تحریم	فعال سازی دیپلماسی با محوریت وزارت امور خارجه جهت رفع یا کاهش تحریمها بهبود عملکرد رایزنان اقتصادی جهت ارائه تسهیلات برای صدور خدمات فنی و مهندسی تقویت و حمایت از تشکیل سیستم حمل و نقل وابسته به بخش خصوصی و منطقه ای حمایت و تسهیل جهت اخذ پروژه های متوسط در کشورهای دوست و همجوار		وزارت امور خارجه، وزارت اقتصاد، وزارت صمت، وزارت نفت، وزارت نیرو، مجلس شورای اسلامی شورای امنیت ملی و نهاد رهبری	سیاست خارجی، صنایع انرژی، صنایع و معادن